

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyitlerek és hirdetések.

Telefon szám 34.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre K 10.—

Fél évre 5.—

Negyed évre 2.50

Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számítottak.

Nyitlér pótlósa 50 fillér.

Feloldó aszerkesztő:

ZRÍNYI KÁROLY.

Főszerkesztő:

MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és laptulajdonos:

STRAUSZ SÁNDOR.

A király halála

A hivatalos lap f. év november 22-iki száma közli:

Ő császári és apostoli királyi Felsége Első Ferenc József 1916. évi november hó 21-én, este 9 órakor a schönbrunni kastélyban, az Urban csendesen elszenderült.

Az Urnak kifürkészhetetlen végzése szerint kialudt királyunk áldott élete.

Nemzedékek ura, bölcsök tanácsadója, Magyarország ujjalakítója távozott.

Milliók imája, a szeretet ölelő karja meg nem tarthatta őt; de a nemzet fájdalommal hatalmas szárnyalással kíséri Urát.

Államait újjászerveve, világtörténelmi művet alkotott. A gondviselés különös kegyelméből élete végén művének diadalát meglátta.

Nagyságának történelmi ragyogásához nem kell idő mulása. A mulandóságból halhatatlan legnagyobbjaink közé közvetlenül lép át.

Uralkodói erényének tündöklését bámulta az egész világ, fejedelmi szívének melegségét alattvalói rajongó szeretettel viszonozták.

Beletekintve a viharos jövőbe, erőnk gyarapítása főgondja volt. Erős lélekkel kell viselnünk a veszteséget hogy ilyen királyhoz méltók legyünk. A nemzetnek a harctereken acéllá edzett lelkét nem zuzza össze a csapás, de szívét megtépi királyi atyja elvesztésének kinja.

Fejedelmi lelkét olyan mélyen lehelte nemzetébe, hogy bennünk élve, hatni fog tovább.

Emléke szent lesz és örök!

Hivatalos leírás a király betegségéről és haláláról.

Ő felsége, I. Ferenc József megbetegedése körülbelül három héttel ezelőtt történt egész jelentéktelen huruttal, a mely még nyálkaváladékkal sem volt összekötve. Csak november 8-ika felé állott be nagyobb természetű fájdalom a jobb hashártya tájékán. 12 én lépett fel először fájdalom a jobb tüdőben, de Kerzl háziorvos, a ki ő felségét naponta megvizsgálta, nem tudott tüdőhurutot megállapítani.

15-ikén aggasztó fordulat állott be, a mennyiben étvágytalanság és láz lépett fel. Ő felsége igen bágyadtnak érezte magát és a csütörtöki átmeneti javulás után állapota pénteken és szombaton a hőmérséklet emelkedése és gyengeségi érzés fokozása által rosszabbodott.

Mindamellet ő felsége, mint rendesen, folytatta munkáját.

Hétfőn este öntudata kissé meg volt zavarva. Ő felsége korábban feküdt le, mint máskor. A bronchusok még mindig szabadok voltak, csak a magas láz kapcsolatban az uralkodó magas korával, tünt fel aggasztónak.

Kedden reggel ő felsége magas lázzal kelt fel. Nagyon bágyadtnak érezte magát és szokásával ellentétben egy pamlagot tététt asztalához. Reggel egy csésze teát és két szelet sonkát evett. Nyolc órakor egy csésze aludtjejet ivott, de délben majdnem semmit. Estefelé még egy tányér erőlevest és egy darab csirkehúst fogyasztott.

Ő felsége gyengeségi érzése anynyira fokozódott, hogy hat órakor kérte,

tegyék ágyba. Ekkor öntudata már kezdett zavarossá válni. Kerzl háziorvos és Ortner tanár állandóan a betegágy mellett voltak. Az orvosok, bár az állapotot igen súlyosnak tekintették, azt a nézetet vallották, hogy a gyógyulást már nem is tudják előidézni, a betegségnek két-három napig tartó lefolyása várható.

Ő felsége az ágyban nyugodtan viselkedett, semmiféle hörgés, nehéz lélegzés, sem pedig fájdalomról tanuskodó panaszhang nem volt hallható.

Ő felsége leánya, Mária Valéria főhercegnő és unokája, Windischgrätz Erzsébet hercegnő ismétellen az ágyhoz lépett. Este hét órakor az orvosok a mélyen alvó felség fölé hajoltak. A mi 8 és 9 óra között az orvosok a

felső ágához léptek, megdöbbenésükre megállapították, hogy a katasztrófának rövid időn belül való bekövetkezésével kell számolni. Seidl udvari plébános ő felségének feladta az utolsó kenetet, az uralkodóház és az udvartartás időközben odaérkezett tagjainak jelenlétében.

Schönbrunnban megjelent Károly Ferenc József trónörökös és Zita főhercegnő, Mária Valéria főhercegnő és Ferenc Szalvátor főherceg családjával, továbbá Mária Terézia főhercegnő és Mária Anunciata főhercegnő, Károly István főherceg és Izabella főhercegnő családjával. Liechtenstein Erzsébet hercegnő, Windischgrätz Erzsébet hercegnő, később Lipót Szalvátor főherceg és Blanka főhercegnő.

Az uralkodóház és az udvartartás tagjai mély fájdalommal és bensősággal álltak körül a halálközeli uralkodó halottaságyát. Amália főhercegnő és Waldburg-Zell grófnő az uralkodó lábánál térdelt.

Csendesen, minden halálküszölem nélkül hunyt el a király.

Este kilenc órákor mind a két orvos megállapította, hogy a szív, a mely annyi vihart érzett és a melyben annyi szeretetre és annyi szenvedésre volt hely, megszűnt dobogni. A halottas szobában csendes zokogás hallatszott. Az uralkodó halálának tanúi áhítatos imát mondtak.

A temetés.

A boldogult király temetése a spanyol cerimonia szerint csütörtökön, november 30-án lesz. A menet a Hofburgból az udvari vár belső és külső udvarterén a nagy körúton és Rotenturm strassen végig a Szent István templomig vonul. A holttestet a templomban a bécsi hercegek beszentelt szentélyében a kapucinusok templomának kriptájában helyezik el. A temetésen hír szerint a szövetséges fejedelmek is megjelennek. Az elhunyt király holttestét a Hofburgban ravatalozzák fel és a temetést megelőző két napon bebozsítják a közönséget.

Az új király.

A gyász komorságából egy derűs fény sugar bontakozik ki, mely kárpótól a vesztességért s biztató reménységgel tölti el a magyar nemzetet. Az új király egyénisége keres helyet a nemzet hön dobogó szívében s a nemzet szeretettel nyitja meg a szívét a nemzet teljes rokonszenvével kiérdemelt új uralkodónak Károly Ferenc József 29 hónapos trónörökös mulattal huszonkilenc éves korában foglalja el Magyarország királyi trónját. Hítvese, Zita királyné kíséri a fiatal uralkodót Európa legrégebbi fejedelmi trónjára, hogy Erzsébet királynéhoz hasonlóan a magyar nemzet patrónusa, védőangyala legyen.

Az új király néhai Ottó főhercegnek és Mária Jozefa szász kir. hercegnőnek a fia s ezelőtt 5 esztendővel vette nőül Zita Bourbon hercegnőt, Róbert herceg és Mária Antónia braganzai hercegnő leányát. Házasságukból 4 gyermekük született; köztük Ottó Ferenc József az új trónörökös.

Az új király, aki mint magyar király IV. Károly néven követi trónon a boldogult királyt, szerdán fogadta a felséges királynéval a királyi család tagjainak hódolatát a schönbrunni kastélyban. Már délelőtt 10 órákor kezdődött az uralkodó család tagjai-

nak fényes felvonulása, 11 órákor már együtt volt az uralkodó család valamennyi tagja. Mikor valamennyien együtt voltak a kastély fehér termében, a főszertartásmester háromszoros koppantására megjelent a király s a királyné. Az emelvényen lévő trónszékhez léptek, akkor aztán megkezdődött a királyi család tagjainak hódolása és a királyi pár fogadta a gyászeset alkalmából a részvét nyilatkozatokat. A hódolás után a schönbrunni kápolnában udvari gyászmise volt, amelyre a királyi pár s az uralkodó család valamennyi tagja lement a kastélyból.

Szó- és fegyverharc.

Aki higgadt tárgyilagossággal tud bírálni, rég tisztában van azzal, hogy az antant a támadó, mi pedig a védekező fél vagyunk. Még javában tárgyaltak a békefenntartás lehetőségéről, amikor Anglia sietett megérteni szövetségeseivel, hogy flottája segítségét rendelkezésre bocsátja. Ez jeladás volt a világháború megindítására, a franciáknak és oroszoknak szóló sürgetés, hogy ránk törjenek. Ez tény, mely örökre megdönthetetlen és semmiféle angol fordítás által meg nem változtatható. Bármit hamisítsák is meg ezt a tényállást, mégse lesz lehetséges a világgal elhárítani, hogy az utolsó pillanatig nem tettünk volna készek a háborus bonyodalmakat békés uton rendezni.

Aki ebben kételkedik, az nem ismeri a történelmet. Nem tud Eduárd király fondorlatairól. Annak nincs fogalma Poincarénak a cárnál tett látogatása eredményéről. Éppen csak megrohanásunk órája nem volt még megállapítva. Leálczva már a háború első napján voltak a rendezők, mert még egyetlen német katona sem tette volt lábát Belgium földjére, amikor már az angol hadjárat teljes gőzzel indult...

A központi hatalmak becsületes szándékainak van azonkívül más, meggyőző bizonyítéka: háborus céljaik tisztasága. Ellen-ségeink háborus céljait jellemzik kívánságaik eszevesztett mértéktelensége. Már 1915-ben felosztották maguk között a Boszporust és a Dardanellákat. Már 1914-ben elkészült az anneksziós térkép, mely minden francia iskolás gyermek kezébe került. A »jövő Európának ez a térképe annak a »kulturés szabadságharc« nak az igazi fotográfiája, melyet a lelkiismeretlenség eresztett szabadjára.

S még ma sem állt be fordulat ellenségeink szándékaiban. Még ma sem állnak el a franciák Elzász Lotharinga követelésétől, míg a németek egy szóval sem említették, hogy meg akarják tartani Belgiumot. Grey nem győzi eléggé sokszor ismételni azt a szemészedett hazugságát, hogy a németek el akarták rabolni Franciaország gyarmatait, de még a leghevesebb vérű német sem gondol arra, hogy viszonzóva a franciáknak Németország összezuzására irányuló vágyait, Franciaország megsemmisítésére áhítozzon.

Amit az angolok akarnak, az nem ti: az egész világ kényurait akarnak lenni. Ez ellen a központi hatalmak katonái, sőt polgárai is harcolni fognak utolsó lehetőségekig. S ez a pokoli terv a mi ellentállásunkon meg fog törni. Minden egyéb differencia a háború után önmagától rendbe fog jönni. Sőt még előbb maga a háború is. A

világeseményeknek e legiszonyatosabbja meg fogja tanítani a népeket arra, mit kell tenniük, hogy hasonló végzet ne érje többet az emberiséget. A háború lesz a béke tanító-mestere. Ellenségeinknek el fog mulni a kedvök attól, hogy megtámadásunkat célzó koalíciókat szervezzenek.

Hogy miért küzdünk mi, az világos: azért, hogy ellenségeink a lelketlenül felidézett vérontás hiábavalóságán okulva, soha többé békés kulturális tevékenységünk szabad kifejtésében ne háborgassanak!

Előfizetőinkhez és olvasóinkhoz.

A háboruokozta körülmények a papír, nyomdafesték stb. cikkek árát oly hallatlan módon (250—400%-kal) felemelték, hogy kénytelenek vagyunk nem tudjuk továbbra a régi áron előállítani. Kénytelenek vagyunk — olvasóink betájtására számítva — a következő, nagyon mérsékelt és az általános nyersanyag drágasággal arányban sem álló áremelkedéshez nyulni:

1917. január 1-től fogva:

előfizetési árak:

egész évre K 12—
fél évre » 6—
negyed évre » 3—
Egyes szám ára 1916. dec. 1-től 30 fill.

Harminchárom éven teljesített kulturális és hazafias misszióinkra szerényen hivatkozva, kérjük az előfizetési díjak felemelésére vonatkozó kérelmünk szíves és jóakaratu tudomásul vételét és az előfizetési díjaknak eszerint való beküldését.

A „Muraköz“ kiadóhivatala.

Szeretett adományokat kér a Hadsegélyező Hivatal!

Átvételi különítménye, IV. Vácátca 38. sz.

K Ü L Ö N F É L É K.

Fohász!

Fenséges Istenünk, menyei jó Atyánk Királyi székedből tekints le mireánk Kérünk óh jó Atyánk, hallgass meg bennünket Hallgass meg kegyesen a mi kérésünket.

Szent Isten, mindenek urának Ura vagy Óh hallgass meg minket bűnös szolgálóidat. Tudjuk, hogy vétkeztünk jó Atyánk ellened, Felvettük hibába sokszor te szent neved.

A te szent Fiadért bocsáss meg bűnünket. Erdemeink szerint ne büntess meg minket. Vedd le róltunk Atyánk sújtó karodat Elégeld meg immár az ádáz harcokat.

Védő angyalidat küldd Atyánk a földre Onts vigaszt és békét nemzetek szívébe. Imádot jó Atyánk küldj le szeretetet Ne irtsák már tovább az emberi német.

A te teremtményid mindannyian vagyunk Kérünk óh jó Atyánk, könyörülj mirajtunk Ne ostarozz tovább, bocsásd meg bűnünket Adj hű népeidnek békét s üdvözölést!

Olvasz harctér.

Nemecz Károly
távírász.

— Kitüntetés. — Öfelsége a király Horváth József tart. főhadnagyot katonai szolgálati érdemeinek elismeréséül a Signum laudis-sal tüntette ki.

— **Erzsébet-ünnep.** Erzsébet királyné halálának évfordulóját e hó 19-én is megüzték a helybeli iskolák. A tanítóképző intézetben 19-én, d. e. 9, az áll. polg. fiú iskolában 20-án déli 12 órakor tartották meg az ünnepélyt az énekharok közreműködésével. A tanítóképző intézetben az ünnepi szónok Polesinszky Jenő IV. éves növendék volt, a polg. iskolában pedig az ünnepi beszédet Végh József IV. oszt. tanuló mondta. Szavaltak Schmidt Rezső IV. éves tanító növendék s Brandl Arpad, Singer Gyula és Ferencsina Rezső IV. oszt. tanulók. Vasárnap délelőtt 11 órakor ünnepélyes istentisztelet volt a római káth. templomban Erzsébet királyné emlékeztérére. A szent misét Varga Wolfgang hittanár mondta.

— **Halálozás.** Vurglich Gusztáv pápai prelátnak prépost áldásos életének 71 ik és áldozópapágának 47-ik évében f. hó 20-án Felsőörsön elhunyt. A boldogult főpap 29 évvel ezelőtt a préposti s ebben az évben a prelátsági méltóságot nyerte el. Vurglich Gusztáv a veszprém püspökség területén nagy tekintélynek örvendett s közsege és esperessége kulturális viszonyainak javítása körül nagy tevékenységet fejtett ki. A boldogult főpapot e hó 22-én délelőtt helyezték el örök nyugalomra a felsőörsi temetőben. Nyugodjék békében!

— **Kinevezés.** Öfelsége a király. Voslár Nándor volt csáktornyai tartalékkórházi parancsnokot és ezredorvost kiváló katonai-orvosi szolgálatainak elismerésül soronkívül törzssorvossá nevezte ki. Voslár törzssorvos jelenleg Laibachban teljesít szolgálatot.

— **Gyászhir.** Özv. Hochsinger Sándorné, szül. Steiner urasszony, f. hó 18-án éjjel, 56 éves korában, szívizéhhűdés következtében elhunyt. A boldogult özvegyasszony férje halála után négy gyermekével tovább folytatta a rámaradt terhes üzletet s ezért a küzdelmes életeért általános tiszteletet érdemelt ki a város közönségében, mely az anya hirtelen elhunytából kifolyólag általános részvétellel fordul a teljesen árván maradt gyermekek felé. Özv. Hochsinger Sándorné fiatalabb éveiben a csáktornyai izr. nőegyletben is tevékeny szerepet játszott mint annak titkára. Nyugodjék békében!

— **Hadi fogság.** Poredos István honvéd hadapród, okl. tanító, a csáktornyai tanítóképző intézet volt növendéke, levelet írt hozzátartozóinak, melyben tudomásukra hozza, hogy június havában orosz hadifogságba esett. Jelenleg Berezovka községben tartózkodik.

— **Öfelsége a katonák karácsonyáért.** A Hadsegélyező Hivatal és a Vöröskereszt együttes karácsonyi akciója egyre szélesebb arányokat ölt. O Felsőége a király az idén is elsőnek jelentkezett a harctéri hősök karácsonyi megajándékozására: magánpénztárából 10 000 koronát utalt ki az akcióra, amelyet egyébként is legmelegebb pártfogásáról biztosított.

— **Egy hazafias színigazgató.** Faragó Ödön, a kassai Nemzeti Színház lelkes igazgatója a színház december 2-iki előadásának egész jövedelmét felajánlotta a Hadsegélyező Hivatal és a Vöröskereszt együttes karácsonyi akciója javára. A hazafias példa remélhetőleg követőkre fog találni.

— **Adományok.** Zadravec János mik-savári lakos 20 K-t, Özv. Gáspárin Jánosné, Loncsarics Ferenc és Dolár Ferenc a drávacsányi körjegyzőség utján 18 K-t adomá-

nyoztak a Vörös kereszt csáktornyai fiók-egylete javára, mely adományokért ez uton is köszönetét fejezi ki az elődség.

— **Az időjárás.** Téliapó ez egyszer eljálásotta kisedet játékát. Nagy hűhóval állított be, de csakhamar visszavonult. Egy kis eső és meleg nap sugar elég volt ahhoz, hogy a puha hó eltűnjék. Igaz, hogy piszkos sár van bőven a puha szűzi hó helyébe, de kárpolitás ennek fejében a jóleső tudat, hogy a mostani háborus világban méregdrága téli idő megint egy pár napra kitolódott.

— **Az utazás szigorítása.** A lapok híradása szerint január elsejétől kezdve az utazások megszigorítottak. Állítólag utazni az ország bármely részére csakis katonai igazolvánnyal lesz lehetséges. Így csak az utazhatik, akinek mulhatatlanul utaznia kell. Erre az intézkedésre hír szerint a mozdony és kocsihiány kényszeríti az illetékes köröket.

— **Állandó mozi.** A Rákóczi-utcai állandó mozgó színházban ma három előadás lesz a következő műsorral: A halál jegyese (bűnügyi történet 3 felvonásban); A völegények iskolája (bohózat 3 felvonásban). Jön! A dolovai nőbó lány, Herczeg Ferenc szín-műve. Jön!

— **Élelmi készletek bejelentése.** Az Orsz. Közélelm. Hivatal előnökenek rendelete értelmében az összes termelők, kereskedők, szövetkezetek s magánháztartást vezetőök listából; bab, borsó, lencséből; zsirból, cukorból és burgonyából lévő készleteiket december 5-ig az előírt bejelentési iven bejelenteni tartoznak nagyközségekben a közs. jegyzőknél, kisközségekben a körjegyzőnél. A bejelentésnek az a célja, hogy a készletek mennyisége kideríthessék s így a bejelentés a bejelentés napján lévő egész készletre terjed ki. Aki készletét a kitűzött időre egyáltalán nem, vagy hamisan jelenti be; vagy készletét eltitkolja, elrejtja vagy a hatósági ellenőrzést megfiasítja, két hónapig terjedhető elzárással és 600 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik, készlete pedig elkoboztatik. A jegyzők pedig utasítottak, hogy a bejelentéseket azonnal átvizsgálják s ha azok valóságos tekintetében aggályuk lenne, azt a bejelentővel közöljék, a bejelentés kiigazítására szólítsák fel, esetleg a készletet állapítsák meg.

— **A postahivatalok fokozott munkája.** A posta- és távirda vezérigazgatója körrendeletben meghagyja az igazgatóságoknak, hogy munkaerejük teljes megfiasításával gondoskodjanak a közönség postai igényeinek kielégítéséről. Ebből kifolyólag kötelességévé tétetik különösen a korlátolt postai szolgálatot teljesítő postahivataloknak, hogy a posták anyagát különösen a hírlapokat, melyeknek kézbesítése csak késedelemmel esetleg másnap történhetik meg, a hivatalban jelentkező felelők a hivatalos órákon kívül, még este 8 órán túl is a legnagyobb előzékenységgel szolgálatassák ki.

— **Az árdrágítás büntetése.** Az árdrágítás s az élelmiszerek egyéb visszaélé-sének büntetésére szigorú rendeletet bocsátott ki a magyar kormány. A rendelet értelmében az áru elkobzásán fölül két hónapig terjedhető elzárással s 600 K-ig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő, aki élelmicikket maximált áron fölül forgalomba hoz, aki nyerészkedés céljából élelmi cikket beszeres engedély nélkül; vagy saját házi és gazdasági vagy üzemi szükségletét aránytalanul meghaladó mennyiségben beszeres, a

forgalomból visszatart. Ép ugy büntetendő az is, aki számitásból másokat visszatart, hogy cikkeket vásáron áruba bocsássa; aki az eladótól a piacra érkezés előtt az árut megvesse; aki a vásár megkezdése előtt elad vagy vesze; aki hogy az árut másokkal szemben magának biztosítsa, a portékáért magasabb árt kínál. Megbüntetendő az is, aki a kihágás elkövetésére másokat rábírt, vagy az elkövetést előmozdítja. A rendelet egyidejűleg a hatóságokat szigorú ellenőrzésre utasítja, a közönséget pedig a maga érdekében kéri, hogy a hatóságokat nehéz munkájukban támogassák.

— **Szigoru rendelet a dohányárusítás-ról.** A pénzügyminiszter rendeletet bocsátott ki a dohányárusításról és főleg a dohány-cikkek tilos árdrágításáról. A rendelet kimondja, hogy vendéglőkben, kávéházakban korcs-mákban ezentul semmiféle dohánygyártmányt nem szabad árúsítani. Ezekből a helyiségek-ből az engedélyek azonnal eltávolítandók. Aki e tilalom ellen vét, egy havi elzárással büntetendő. Egyletekben, kaszinókban, tár-saskörökben, katonai kábelökben az engedélyek tovább is fenmaradnak. Olyan füsze-rek és szatócok, akik nem kizárólag do-hányárusítással foglalkoznak, a dohánylány ideje alatt nem kaphatnak árut. A pénzügy-igazgatóságok új dohány-kisárúsítási engedélyt nem adhatnak ki, az időközben meg-üresedő kis trafikok közül pedig csak azo-kat tölthetik be, amelyek a szomszédos kis trafikból legalább kétszázötven méter távol-ságra vannak. Végül szabályozza a rendelet azt a mennyiséget, amelyet a különböző traf-ikok kaphatnak. Szigorúan tilos üzleten kívül dohányt árúsítani. Megfelezi a rende-let a dohánynagyárusok kicsinyben való üz-leletét. A nagyárusok az 1913 ik évi forgal-muk öt százalékat tarthatják csak vissza kicsinyben való árúsításra.

— **Cukrot csak igazolvánnyal lehet szállítani.** A hivatalos lap rendeletet közöl, mely szerint cukrot vasuton, hajón vagy gépkocsin Magyarország területén csak szállítási igazolvány mellett szabad szállítani. A szállítási igazolvány kiállítására jogosított első-foku közigazgatási hatóságokat a szükséges hivatalos úrlapokkal a Cukorközpont fogja ellátni. A feladási hely törvényhatóságoknak területén kívül eső helyre szóló cukorkül-deményekre nézve a szállítási igazolványo-kat kizáróan maga a Cukorközpont állítja ki. Aki cukrot igazolvány nélkül szállít, kihágást követ el és készletét elkobozzák. A rendelet Horvát-Szlavonországra is kiterjed és november 15-én lép életbe.

— **Vas kétfilléresek.** A hivatalos lap közli a pénzügyminiszter rendeletét a vas kétfilléreses ügyében. A rendelet szerint Ausztriában 5,600,000, Magyarországon pedig 2,400,000 K értékű vas kétfillérest fog-nak verni. Az új vaspenz, mely valamivel kisebb a bronz kétfilléresnél, november 10-én került forgalomba.

— **Uj papirpénz.** Az Osztrák-Magyar Banknál sürgönsen dolgoznak az egykoronás bankjegyek kiadásán s valószínűleg karácsonyra már forgalomba is hozzák az új papir egykoronásokat. Egyidejűleg megkez-dik a kétkoronás bankjegyek bevonását s jobbat csinálnak, mint a régiéek voltak. A háboru után pedig ugy a két-, mint az egy-koronás papirpénzt kivonják a forgalomból.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja uovinah, se imaju poslati na ime urednika u Csáktornya.

Izdateljstvo: knjižara Strausz Sándora kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na hrvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i poučljivi list za svak izlazi svaki tjeden jedenkrat i to: svaku nedelju.

Pretplatna ošna je:
Na čelo leto K 10—
Na pol leta 5—
Na četvert leta 2-50
Pojedini broji koštaju 20 ftu.

Obznane se poleg pogodbe i sa računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Glavni urednik:
MARGITAI JÓZSEF.

Izdatelj i vlasnik:
STRAUSZ SÁNDOR.

Suradnik:
SRÁY FERENCZ.

Kralj je vumrl.

Njegovo Veličanstvo, naš presvėtli apoštolski kralj i čele monarchije cesar, Ferenc Jožef I. je 21-ga ovoga meseca, na večer ob devetoj vuri poljeg Beča u Schönbrunnskim kaštelju u Bogu preminul.

Pred tremi tijeđni je kralj zbetažal, prehladil se je, plućobol je dobil. U postelju se neje hotel leći, nego zvršaval je svoje kraljevske posle svojimi ministri. Njegovi doktori su mislili, da betežtvo kralja nije pogibeljno, ar je mirno spal u noći, tečno je jel, a po obedu svoju cigarju je takaj izpušil.

Novembra 20-ga su spazili doktori, da kralj zimicu ima i da je slabėši postal. Ipak su mislili, da bude Njegova jaka natura preobladala betežtvo tak, kak skorom svako ljelo, gda je jesensko, ili protulėtno vrėme došlo.

Drugač se je pripetilo. Prestari kralj nije bil dosta jaki k tomu, da bi preobladati mogel betežtvo, 21-ga novembra odvečer ob 6. vuri se je u postelju legel, u miru je oči stisnul, zaspal i preminul. Pri smrtnoj postelji bil je nazocen i naslednik kraljevskoga tronuša Károly Ferenc Józef.

Vumrl je kralj na veliku žalost i tugu veliku svih njegovih podanikov. Bez kakve boli izpustil je svoju dušu; zas-

pal je, kak jedno nedužno dėtė. Kak da bi ga gospodin Bog nadariti hotel s mirnom smrťjom za sve ono dobro, kaj je on kakti kralj za svoje narode, a kakti človek za svoje bližnje vćinil.

Muder, pravićen i miren vladar bil je on! S ćelim svojem življenjem, svakim svojem ćinom je pokazal, da mu na srcu leži dobrobitje njegovih narodov i sveobći svėtni mir. Da se nije tak pripetilo, kak je njegvo dobro srce i njegva mudra pamet hotelz, tomu nije on kriv, nego su tomu okolnosti i naši neprijatelji krivi. Mi smo bili zbantuvani, nas su neprijatelji podjarmiti steli, kralj nas je moral braniti.

Dober naš stari kralj nas je ostavil. U prvih minutih njegove smrti niti neznamo, kaj smo izgubili?

Vežda vre stari naš dober kralj pred tronusom božjem stoji i računa da, kak je on vladal nad svojimi narodi. S ćistom srcem more reći Previšnjemu:

Gospodine! Sve sam doli na zemlji ostavil mojim narodom, ali njihovu ljubav i njihovo poštuvanje sam si sobum donesel u visinu!

Bog mu daj mirni počinek a duši mu vekivećni raj!

Pripravljanje k sprevodu.

Testamenta v srėdo su prėk dali Károly kralju, koj ga je pregledal, ali je pokojni kralj sprevoda si odredil. Poken dob pak od toga nikaj ne stoji u testamentu, Károly kralj najvećšo paradu je odredil.

Mrtvo tėlo vpondeljek vnoći ob jedenaesti vuri spraviju iz Schönbrunnskoga kaštelja u Hofburg. Sprevod v ćetvrtak bude. Vilmoš nemski cesar v srėdo u Beč dojde. Raćunaju nadalje da dojde bajerski kralj, svi bajerski hercegi, najmre pak pokojnoga kralja zet Lipót bajerski herceg. Čekaju u Beč würtens-

koga i saskoga kralja, takodjer i bulgarskoga kralja. V tork pustiju k mrtvom tėlu i naroda.

Pokojni vladar još u Schönbrunnskim kaštelju počiva u oni sobi i na oni postelji na kojoj je svoju plemenitu dušu spustil. U sobi podjednoma boga moliju svećeniki.

Smrtna postelja u kašteljski ćirkvi bude postavljena. Kad budejo mrtvo tėlo u kraljevsko kriptu, koja je u ćapucinski ćirkvi, spravili, to se još tečno nezna. Brćčas v ćetrtek, tojest ov mesec 30 ga budo posvetili zadnjć

mrtvo tėlo i onda budo u kriptu složili. Svećanost dr Piffel kardinal, herceg nadbiskup s velikom paradom bude vodil.

Dvorski ćinovnici dan i noć su skup, da sve odrediju, kak bude mrtvo tėlo iz Schönbrunna u Hofburg spravili, po šteri vuticah bude išel sprevod i kak budo pri ćapucini mrtvo tėlo kre Erzsébet kraljice složili.

Pređi kak bude mrtvo tėlo u Hofburg spravili, doktori baćzamirali ga budo. Po stari navadi, zemeju vun srce i jeden sreberni kelih ga deneju.

Naši lepi napredki na rumunjskim frontu.

Vu prošlim tjednu su rumunji izgubili 7110 zarobljenikov, 12 štukov i 23 mašinastih puškah. - Vu novembru od 1-ga do 18-ga su rumunji izgubili: 189 oficirov, 19.338 vojnikov, zarobljenih, 26 štukov, 17 kola punih s municijom i 72 mašinastih puškah na erdéljskoj granici. - Naši nekoji šeregi su vre do 100 kilometrov daleko vu Rumunjskoj.

Kak stojimo na bojnem polju?

(M. J.) Prošli tjeden je takaj s harcovanjem proti neprijatelju čalarnomu rumunju prešel. Ovo nas vezda skorom jedino zanima, ar nema vu Magjarskoj državi, niti pri jednim našim saveznikom takvoga, koj nebi s odurnostjom mislil na vkanljivca rumunja, kojega smo vnogo letah branili, a hvalja mu je bila, da nas je kakti Judáš Kristuša izdal. Kak je Judáš dostigla Božja kaštiga, tak je i rumunja.

Rumunjska trepeče, rumunjski kralj i njegvi ministri drhčuju od straha, ar naše, bulgarske, nemske i turčinske čete stiskavaju rumunjsku vojsku vu svih krajih.

Rumunj je svigdi bit bil vu prošlim tjednu. Samo nekoliko dnevoj hoćemo prebrojiti, gde je rumunj boja izgubi! Novembra 14 ga je na erdéljskoj granici 1600 vojnikov, 15 ga 1800 vojnikov, 16 ga 1200 vojnikov, 17-ga 2150 vojnikov izgubil na on kraj Erdélja, koji su kakti zarobljeniki vu naše suzanstvo opali. Vu gori pomenutih i vu drugih dnevoj vu prošlim tjednu su rumunji svegaskupa izgubili: 41 oficirov, 7110 prostih vojnikov, 12 štukov, 23 mašinastih puškah i vnogo drugog oružja, kaj smo mi i naši savezniki od njih odzeli. Mrtvih i pležeranov je još više, pri Karpat-skih planinah vu Rumunjskoj na on kraj Erdélja, kam su ne zdavnja vdrli, da robiju i mirne stanovnike pokoljeju. Vezda jim naše čete sve moraju vu Rumunjskoj nazaj povrnuti, kaj su oni pri nas vu Erdélju činili.

Kak jih je frisko Božja kaštiga dostigla?

To nam dokazaju osobito sledeti broji, iz kojih se zezna, kaj su rumunji od 1-ga novembra do 18 ga zarobljenikov izgubili. S tremi dnevi više, kak pol mesecov su naši i savezniki šeregi polovili: 189 oficirov, 19.338 vojnikov, odzeli 26 štukov, 17 municijska kola i 72 mašinastih puškah na Erdéljskoj granici. Kaj su drugdi i kuliko mrtvih, pak oranjenih izgubili? to se još nezna.

Novembra 18-ga su rumunji iztirani bili iz Oršove, koj magjarski varaš na granici, poljeg Dunava su vu rukah imeli.

Novembra 19 ga su nemski šeregi predri rumunjsku frontu pri Targu Jiu zvanom mestu i od one željezničke pruge dospeli, koja iz Verciorovo do Kraiovo pelja. Naši i nemski šeregi su vre do 50, vu nekojih stranih pak vre 100 kilometrov daleko vu Rumunjskoj. Svi naši neprijatelji su se prestrašili, da tak hitroma idu naši i saveznički šeregi naprej vu Rumunjskoj, ar znaju, da ako budemo s Rumunjskom gotovi, onda budemo naše i savezničke šerege drugdi proti rusu, taljanu hasnavati mogli.

Naši i nemski replani su srećno voju-

vali vu zraku v prošlim mesecu, Vezda je vojničko zapovedništvo izkaz na znanje dalo, kuliko je replanov izgubljenih vu mesecu oktobru? Mi i nemci izgubili smo 17 replanov, koje su naši neprijatelji pogodili. Naši neprijatelji (francuzi, englezi, rusi, taljani i rumunji) izgubili su vu mesecu oktobru 104 replanov, koje smo mi postreljali. Lépa i velika razlika je med brojom 17 i med brojom 104!

Od ruskoga robstva oslobođena Poljaka se je genula. Vojniki se samovoljno javiju iz Poljske, da za slobodu svoje podjarmljene domovine harciju proti rusu. Po priliki sedemstojezer poljakov bude se nabralo, koji budu vojuvali s nami za konačno oslobođenje Poljske iz ruskog jarma

Vu Dobrudži je ruska i rumunjska vojska novoga nadzapovednika dobila i to vu osobi Sacharov zvanog ruskog generala. Ruski i rumunjski šeregi bi radi vezda iztirali bulgarske, nemske i turske šerege, koji su rumunje zbili i skorom čelu Dobrudžu osvojili. Vezda se još nećuju bulgarski, nemski i turčinski šeregi s niim vu boj pustiti, nego čekaju, dok bu po Dunavu led plival, ar onda bi rumunjom i rusom zlo moglo iti. Vezda si moreju ovi živež prek Dunava prevoziti, ali ako bu se zmrzavalo, pak velike table leda plivalo po Dunavu, onda si nebudu mogli ruski i rumunjski šeregi hranu dovažati prek Dunava. Naše dunavske vojničke ladje (monitor) velike kvare zrokuju rumunjom. Rumunjske ladje svaki den osvojuju naši monitori, koje su pune s petroleumom i s pšenicom.

Vu Ruskoj nisu bile znamenite bitke v prošlim tjednu. Pri Narajovski, pri Skrobovam i pri Rigi su probali ruski šeregi, da kakov napredak dostigneju, ali nemske čete su jih svigdi pretirali.

Na taljanskim frontu su takaj mirni bili neprijatelji. Novembra 14-ga i 15 ga su naši napali na talijane i nekoliko jarkov od njih odzeli i više sto vojnikov polovili.

Vu Francuzkoj se držiju nemci. Francuzki i englezki šeregi oštro navaljivaju na nemce, ali bez kakvoga velikoga haska. Ako i gde, gde i pretisneju nemce iz kojega jarka, iz toga maloga napredka imaju, ar nemec ima kaj izgubiti iz Francuzke, im si je dosta osvojil iz tog orsaga. Vnogo letah bi nugal francuz k tomu, da bi nemske šerege iztirati mogel iz Francuzke.

A kaj bu s mirom? — pita svaki naš čitatelj. Kak se vidi, predi nebude mir, dok budu englezi, pak francuzi kaj za jesti imali, pak dok bude jeden neprijatelj na drugoga tak mrzil, kak ve mrzi. Mrzniji nebude friško konca, ar človek ostane človek. Ali da vre niti bogati englez nema tuliko za jesti, kaj je pred taborom imel, tomu je znamenje,

da se vu Englezkoj s kuruznom meljom mora pšenična melja za kruh mēsiti. Mesa, niti cukora vre niti oni nemaju, tak kak mi. Ako bu jim još gorše išlo, onda budu si premislili, pak na mir mislili. Da jim nebu jako dobro išlo, od toga budu se nemci skrbeli, koji jim trgovečke ladje prevrtavaju, na kojem se vu Englezku živež prevaža iz Amerike i iz drugih stranih zemlje, ar Englezka neima toliko polja, da bi se iz doma hraniti mogla.

Naših neprijateljev bude po malem menje na bojnem polju, polja jim se nebudu mogla obdelavati, kruha si od nikud nebudu mogli dovažati, gladovali budu, pak onda budu se ponizili. Onda bude mir; predi nebude.

I. Ferenc Jožefa život.

Sto i jedenput su se oglasili štuki 1830-ga leta augustuša 18 ga predpoldan i dali su na glas, da se je narodil Ferenc József nadherceg, Ferenc kralja najdrakši vnukec.

Prvič vu ognju. Ferenc József sve skupa četiriput bil je vu boju. Dvaput vu Taljanskim, dvaput pak prinas. 1848 ga pri Santa-Luciji bil je prvič vu ognju. Aprila 29 ga je išel k Radeczkyju vu Veronu. Kad je stari vodja spazil mladoga nadhercega, jako se je prestrašil i stemi rečmi ga je prijel:

— Nadherceg, kaj hoćete vi ovdi? Puno vu težešim položaju budem, ako vi ovdi budete. Ako vas nesreća postigne, ja budem za čelu stvar odgovoren. Ako njih talijani zarobiju, sve zgubimo, kaj smo do vezda preskrbeli.

Ferenc József mirno je odgovoril:

— Gospon general, morebiti da ne su dobro napravili, kad su mene sēm poslali, ali ako sēm već jedenput ovdi, onda mi poštenje nedopusti, da odmah odidem. General na ove reči suznatami očima ga je prijel za ruku.

Za nekoji dan s Aspre generalom i Albrecht nadhercegom pri Santa-Luciji vu prvi liniji je stal i kuglje su okolo njega brnele i Radeczky jako je vesel bil, da su nadhercega juniuša 8 ga nazat dimo pozvali.

1848 ga leta decembra 2-ga V Ferdinand cesar i kralj zahvalil se je na koruni i Ferenc József je nastal vladar.

Kak se je to pripetilo, to dojdüćih novinah budemo spisali.

Kralj i post. Vu Schönbrunnskim kaštelju se je pripetilo, 1834 ga leta aug. 18 ga. Mali Ferenc József na vrtu se je igral, kad je spazil jednoga posta, koj je sim — tam hodil pred jednim pavillonom.

Malo dēte popita Ferenc kralja:

— Kané, dedek, ov soldat je veliki s-romak?

— Kak znaš ti to?

— Jerbo ovdi na strazi mora biti.

Kralj se je na smejal i sel je napré peneze koje je malomu nadhercegu dal, da naj negradi soldata. Dete je s velikim veseljom bejzalo proti soldatu. Soldat odmah je prezentiral, ali peneze néje stel zeti, niti pak nikaj odgovoriti.

Mali nadherceg nazat je odbejzal k svojemu dedzku, kojemu se je pretuzil, da soldat neče peneze.

— Kaj bi naj stel, drago dete, ali koj soldat na strazi stoji, on nesme nikaj zeti, niti pak s nikim se spominati. Idi nazat i denimo vu patrontašku, za to se ti nebude srdil.

Ali mali Francek néje mogel doseći do patrontaške. Na to ga je sam kralj sdigel gori i mali nadherceg s veseljom je porinul peneze vu patrontašku.

Jeden poštarški kučiš. Vu Fóth obćini stari Keresztes bácsi je bil poštarški kučiš. Ako je kralj na vadasiju išel vno-giput se je zišel s njim. Keresztes kak je mogel počel je trobentati, da se mu kralj za vremena vugne.

Jedenput je kralj na konju bil, kad se je zišel s Keresztes bacšijom. Stari je išel kak veter, ali odmah je postal, kad mu je kralj rekel. Kralj je k jemo stupil i popital ga:

— No, kaj je to Keresztes bacsi, kaj vi niti kralju se nečete nigdar vugnoti?

— Nè, molim lépo odgovori Keresztes. Ja mislim, da oni kakti kralj dobro znaju, da pošta žuriti se mora. S bogom, silnogo puta imam.

Kad mu je kralj peneze stel dati, od-tiral je, kak veter.

Potlam je to kralj na vadasiji svoji družtvi to povédal i to je rekel:

— Od toga staroga kučša puno se moći vućiti.

Kralj i sprevod. 1883. februara 14-ga kralj zišel se je sprevodom. Jednoga prostoga soldata su pokapali. Kralj je odmah zastavil kućiju, gori se je stal i zdigel je ruku kapi i tak dugo je salutiral, doklam su nè mimo njega odišli.

Tak je dal kralj poštenje svojemu vojniku.

Nepouzdajući muž. Poleg Merana po jedni sumi špancira se kralj, kad iz jedne hižičke čuje velikoga kriča.

— Kraj nam je, kaj bude s nami?!

Kralj taki ide k hižički i popita, kaj jim se pripetilo.

— Krava nam je vcrkla. Najmenje sto forintov smo kvarni.

— No, najte se plakati, ja vam budem dal sto forintov, da si drugo kravu kupite. Muž je kak neveruvan Tamaš gledal na kralja, od kojega na opravu gleduč néje mislil dobiti tuliko penez.

Kralj néje imel prisebi tuliko penez. Muž je odmah se ponudil, da sprevodi kralja, da taki vu ruke dobi peneze.

Kralju se je to dopalo i dopustil je, da muž s njim ide dimo. Kad su do kaštelja došli, tam se je jeden činovnik jako gliboku poklonil kralju.

— Platite ovomu človeku sto forintov, veli kralj.

Muž je za dvě minute dobil peneze.

Potlam muž popita činovnika, što je taj vadas.

— Ferenc József kralj — odgovori činovnik.

— Huh! sveti Bog! kaj sem napravil, prestraši se muž i stém, kak da bi ga što poparil bil, tak je išel nazat dimo.

Budem se s ministrom spominat. Vu Gödöllő je stanuvao kralj i kad se je jedenput vu vrtu špansirao, hitro pred jim postave jeden muž i poniznoga prosi:

— Milostiven kralj, doklam sem né pogorel, dobro mi je bilo, ali sad kak mi je hiža zgoréla i peneze némam da bi si drugo napravil, neznam kaj budem. Ako bi mi milostiven kralj dali iz njihove šume drévo, vnoغو bi mi stém pomogli.

— Hja, dušica, veli kralj, ja bi jako rad vam pomogel, ali to nejde tak zlehka. Ako iz ove šume drévo vam hoćem dati, predi se moram s ministrom spominati i ako on nebude proti tomu, sdrage volje vam pomorera. Neg tak mislim, ako par reći budem zavas govorel, budete dobili. Još on dan je Lónjai minister dobil pismo od kralja i na to je muž tuliko dréva dobil, da si je lahko tri hiže napravil.

Kučiš koj marhu mući. Jedenput vidi kralj na putu, da jeden nemilostiven kučiš jaku tuče konje. Kralj je k jemu stupil i oštro ga zapital:

— Neznate, da je strogo zabrajeno marhu mućiti?

Srditi kučiš vu kapenjeg se je zamotal i serditi je odgovorel kralju, koga néje poznal:

— Kaj vas je briga, svojem i konji to delam, kaj hoćem, to mi nišči nemre zapovedati.

Kralj je na to nikaj né odgovorel neg se je nazat sel vu kućiju i odpelal se.

Ali policaj koj je to videl, odmah je pograbil kučiša i sobom ga tiral na redarstvo. Po putu je pital policajša skim se je tak grobjanski spominat. Policaj mu je povedal.

— Huj, da bi ja bil to znal, prestrašil se kučiš. Na redarstvu jako su ga štrofali, da bude znal drugda marhu poštuovati.

Strajk vu Beču. 1869 ga leta ripe-tilo se, da se kralj s Albrecht nadhercegom po jedni bečki vulici vozil. Na jednim vogu-lu puno ljudstva je stalo i kad je kralj popital, kaj hoće ov narod, povedali su mo, da su to zidari, koji strajkaju svrhu toga, jerbo jim nečeju plaću povekšati.

Kralj je odmah k sebi dal pozvati ministra i to mu je rekel:

— To hoćem i zahtévam, da niti težaki nebudo gladni isli spat.

Slika kraljova. 1885-ga blizo Rákosa vadasija je bila nakojoj je i kralj nazoćen bil. Po vadasiji celo družtvo vu Gödöllő je išlo. Kralj da predi dojde dimo, nad přé-tec je stel iti gde je jeden soldački maga-zin stal, pred magazinom pak jeden baka spuškum. Kad je spazil kralja vu vadaski opravi, pograbil je pušku i zakričal je nad jim:

— Nazat!

— Ja samo přék hoćem od jahati, veli kralj.

— Sém nesme nikakov civil dojt, veli serdito baka.

Kralj se je obrnul i odjahal je.

Drugi dan su baku na raport zvali.

— Vi ste včera — veli brigadéroš — s puškum kralja nazat stivali. Da se to više nebude pripetilo, odmah vas za kaprola postavim, da nebudete morali više na strazi biti.

— Gospon brigadéroš — šepeće od straha baka.

— Tiho budite, veli oštro brigadéroš. Da drugda poznali budete kralja, kak to svaki dober soldat mora poznati, sam kralj vam je postal svoju sliku, i to taki deset, da ga još bolje budite poznali.

Zatem pak deset novih desetac porine baki vu ruke.

— Navék pošteno zveršavajte službu — hátra arc, marsch!

S Bogom Pilzen!

Na raztanku mojega zivota soldačkoga v Prizen varošu, lečeju mi miseli sim-tam, kak ftičica, koja išće svoje mlade, zletave od grma do grma, da na ovo drévo, da na ono, mlo pišči i plače, dok nenajde svoje drobne ftičice, koje su njoj k srcu priraščene. Dugo je morala sedeti na svojoj gnjezdici, dok je zvalila svoje male, sto i stoput donesla jim črveke, napestuvala nje, kak dobra majka svoje dete, dok je s težkim trudom došla do toga, da je na svoje krila pusti, naj lečeju po širokim svétu po svojoj volji i od te dobi več se moraju same zdržavati. Niti sejaju, niti zjeju pak itak dojdou do potrebne hrane, rali zakaj? samo zato, jer je ober njih najvećši Gospodar, skrbitelj celoga svéta: gospodin Bog.

O Bože moj, i ja išćem svoju gnjezdicu, išćem svoje piceke, išćem gore, išćem polje, loge, zelene šume, naš mali potok, Trnavu; išćem moje dobre prijatelje, poznanice, zgle-dam se sim, zglemam se tam, gdje ste mi, vi? koje sam jezero i jezero put iskal i pohodil, zakaj nedojdete pred me? Ali zabada-v išćeju moje oči gnjezdu, nega je. Te-lovne oči nemreju dojt do onoga, kaj bi najrajši vidle, zato pošlem dušu svoju do gnjezde, naj se malo prešeće med mojimi dragimi i naj mi donese od onud mali glas, kak je kaj moja gnjezda, kaj delaju moji prijatelji, s jednom rećjom, kak stoji moj cvetući vrt lépe naše domovine, moje lépo Medjimurje? Doleti duša nazaj i gene mi srce na sledeće reći:

O ti lépo Medjimurje! zakaj si tak dalko?

Gdě nam stoput lepše sija isto sunce zarko.

Gdě nam ftičica po zraku kam lepše spévaju, ar su v lépim Medjimurju, to i one znaju.

Vu farnoj cirkvi Pilzen varoša, na glav-nim pijacu mlo brnaju zvoni, kak da na sprevod pošilaju nekoga. Koga? Mlade junake i mene staroga infanterista, 48 ga Regimenta. Mladi junaki svi okinćeni, zastavami plehe-čeju po kasarni, na sve strani čuje se po-pěvka?

»Édes anyám mért szültél e világra?

Negyvenkettes ágyugolyó számára.

Negyvenkettes ágyugolyó eltalál.

Azt sem mondom, voltál-e édes anyám?»

A ja pak si zbrisem suze z mojega obraza, i idem malo vun med nje, da si objaćim srce na daleki put, koj pred menom stoji i koj me pelja do zadnjega cilja soldačkoga zivota — na taljanski front.

I kak se prešećem med mladimi ju-naki, koji plačeju za svojom majkom i dra-gom, najdem polesćicu med njimi, ar znam, da nebum sam, idu s menom i deca. A još bolje mi pomiri srce, da se zgliednem na drugi šereg infanteristov, gdje stojiju v jednim drugim redu mladi regruti, — na

stari petaj. O Bože, Bože, kakše viteze je dotiral tabor v Pilsen varoš! sami starci, 48—50 let stari ljudi, s dugimi, sčrmi mustači. Morti jih je do dvésto, ali neznam, je li bi mogel uajti med njimi deset, za koje bi mogel clovek reći: no z ovih bu nekaj! Ponizno, pokorno stojiju jen kre drugoga, magjari, nemci, buhneci i medjimurci. Jedno tri si podjedno nacukavaju s lévom rukom hlače, siromaki, mislili su, da budu fasovali hlačjaka, a kaj bi, svaki si mora sam poiskati, ili kupiti falacek špagovine, da si zveže široke, pokrpane hlače. Prvi den kak su tu, i najemput je pelaju na ekserzirplatz. Došli su dimo z muštre. I mortu je od straha položila špagovina, da su prvi čuli ošter glas gospona s trazmeštra: »Habt acht!« K tomu su njihova vuha išće ne privčena, zato je počil gomb, ili vuzinec na hlačaj.

A meni v ovim hipu znikne iz srca sva žalost, prestaneju težke miseli i smejuć se obrnem k njim i zdehnem: »Aha, ste tu! Tak, tak. Ja sam pretrpel svoje, trpite malo ve i vi!« — S pitavam jednoga i drugoga, odkud je i kak spaziju na meni marškopenjek, svaki se stegne, i povej za svoje mesto. Išćem, spitam tak dugo, dok dojdem do takovih, koji mi na ove reći: »Hát maga hová való, Bácsi!« po našim vugodnim medjimurskim jeziku odgovoriju: »Prosim, ja neznam magjarski, ja sam z Medjimurja.« — Odmah segnem s njim v ruku i dodnem: »Zdravo Prijatelj, i ja sam medjimurec!« — Tri su z Štrigove (jen mi je i falat mesa ponudil, kaj sam mu kupicu vode donese!), dva z Bélice a jeden zmoje slavne fare, Strahonince. Niti pet minut se nespominamo i već je gotovo prijateljstvo med nami. — Ali žalost, kak dugo? Samo denes večer do pol osme vure. A onda, s Bogom Pilsen, idemo dalje, na bojno polje, med granate i šrapnele, gde zabadav ponujaju smrt.

Za čas dojde po nas naša glasovita 48-ma banda i onda zgrabi Lexi za svoju pusku, hiti čeli grunt na svoj hrbet i med nakinčenimi junaki pregazi zadnjiput štenge z tretjega stoka doli na glavni pijac, gde se već čuje glasna réč kompani kommandanta: »Fergaterung! Habt acht! Rechts richt euch! Habt acht! Kompagnie, rechts schaut! Habt acht! Marschieren! — Direktion mir nach! Kompagnie marsch!

Zaigra banda, zahušćaju junaki i s jednim glasom zapopévlemo svi, ki smo z Medjimurja:

»Sárga a csikó, sárga nyereg rajta,
Most akartam hozzád menni rajta,
Most akartam véled beszélgetni,
Itt az idő, el kell marsirozni.

Lányok, lányok muraközi lányok,
Közületek csak egyet sajnálok,
Ha az az egy közletek nem volna.
Elválásunk százszor könnyebb volna.«

A ja pak predi, kak se nastanim v vagon, za popévlem si još ovo:

»S Bogom cvetnjak mojga srdca,
Lépo medjimurje!
Stari, mladi, mužki, ženske
Sve moje veselje!
Žena, deca, prijatelji
Svi poznanici moji,
Globoko ste v srce moje
Svi skup zasajeni.
Idemo na bojno polje
Branit demovinu,
Moram vas ostavit drag

I svoju rodbinu
Daj se nam Bog opet srećno
V Medjimurju ziti,
Boga hvalač blaženomu
Miru veseliti.«

Pilsen, 1916. november 9.

L. F. G. Alexius Rhošóczy,
z 25. marškompanije.

Bombardiranje Dünkireha.

Jako se je začudil svét, kad je nemška prijava došla, da nemški kanoni bombardiraju Dünkircha. Izbilja se je mogel čuditi svét i razmimo, zakaj su se francuzi tak sbesili na ov glas, jerbo onda su nemci za Dixmuidenom stali i najmenje trideset kilometrov su dalko bili od Dünkirchena. Od Dixmuidena su nemci najbliže stali Dünkirchen festungu. Vu prvim hipu svi smo tak mislili, da nemci od morja bombardiraju glasovitnoga festunga, ali kad je i drugi dan došla nemška prijava, vu kojoj su javili, da Dünkirchena još podjednoma strélaju, taki smo znali, da nemci su pak takovoga pekenskoga štuka zmislili, napravili i na bojno polje postavili, iz kojega još i od trideset kilometrov dale moreju strélati. Pri nemci je to nikaj né novoga, kak smo to već višeput vidli vu ovim bojnim vremenu.

Francuzi su nazadnje konstatali, da nemci iz tridesetosem centimeterni štuki strélaju, kakvi su na taborskih ladjah. Dakle nemci né su od morja, nego od Dixmuidena strélali Dünkirchena. Jeden soldacki mjernik je potlam spisal, da od ovoga stranovitnoga štuka jedna kuglja petnajst metercenova váže i vu jednim megjenju devedsto metrov dalko zleti. Od štuka čév je dvajstijeden meter duga i čéli štuk sto osem deset jezer kilogramova váže. Kuglja je poldrugi meter duga i dvésto osemdeset kilogram puskinoga praha nuca, da ju vun hiti vu zrak. Ove kanone Krupp fabrika děla i tak je složila to vragometnu mašinu, da po suhom se ravno tak lahko giblje, kak i na ladju Ovi kanono trideset, do četerdeset kilometrov dalko nosiju. Kuglja tak strahovitno moć ima, da na trideset kilometrov dalko 130 centimeter debelo acelnatu tablu tak prestriji, kak papira. Dakle vekuš jakost imaju i bolje sve vunistiju, kak trideset i pol ili četerdeset dva centimeternih štukov kuglje.

Dünkirchen je bil prvi i tak srećen, na kojim su nemci ove orijaške stuke iz probali. Kakvu moć imaju ovi štuki i kakov strah je nastal vu varašu, kad su nemci trideset osem centimeterne bombe počeli vu varaš strélati, to je jeden amerikanski novinar spisal, koj je ono vreme ravno vu varašu se zadržaval i sbliza je videl, kaj su ove bombe delale. Povell amerikanski novinar ovak je to spisal vu jedne glasovitne amerikanske novine:

— Zvone i svakojaćko drugu larmu je samo jedenput zaglušilo i zanémilo strahovitno pokanje i vu zraku se je takov sum čul kak da vu tunellu vlak ide. Tak se je čulo, kak dabi vu zraku jednu strahovitno veliku plavtu počeli čehati. Zatem pak je tak počio, da stréla je mali Miska proti tomu i zemlja se je ravno tak stepla, kak da je potres. Za kolodvoru je veliki črni oblak se zdigel vu zrak. Čul sem, kak bežiju ljudi doli vu pivnice i sam sem se hitro oblékel i to tak fletno, kak vatrogasec, kad troben-taju na oženj. Ravno sem si kaputa oblé-

kel, kad se je opet strahovitno pokanje i eksplođeranje čulo. Vu zraku su srakoplivci vrtali se i glas davali nemškim oficirum, kam su skugljum trofili. Prerazmite si, od trideset kilometrov dalko su strélali i svaka hit je točno tam trofila, kam su ju poslali. Doli sem došel vu pivnicu, koja je već tak puna bila, da sem se komaj gibal. Tam su već drvtali svi kelneri, sokači, slugi i gosti. Dugo sem né štel biti vu pivnici, jerbo sem već znal, kaj se pripeti, ako jedna takva bomba na hižu opadne.

Amerikanski novinar odmah je odputoval vu Pariš. Dünkirchenski stanovniki takodjer su pobegli i za kratko vreme varaš je prazen bil. Strahovitna pustolovina je bila vu varašu. Prvi dan četerdeset sedem osobah su bombe zaklale i vnogo hiž se je porušilo. Kam je jedna bomba opala, na dvé sto metrov velikim okrugru nikaj je né zivoga i čeloga ostalo.

Englezi takodjer prestrašili su se od ovih strahovitnih kanonova, jerbo ako nemci bi do Calaisa došli, strélati bi mogli prek morja vu Dover, englezko morskoo postajališće. Dover, pred Londonom stoji. Med Doverom i Calaisom morskoo čatorna sveskupa trideset i tri kilometrov je široka, dakle ako štuki 40 kilometrov dalko nosiju, nemci bi čisto lahko porušili glasovitnoga englezkoga varaša.

Nemci pak to još lahko budu napravili

Našim pošć. predplatnikom i čitateljum.

Zbog tabora su cėnu papira, farbe i drugih za stampanje potrebnih stvari tak neizmerno podražili, (nekoje s 250—400 procentov), da naše novine nesmo mogući i dalje za vezdašnju cėnu štampati. Za to, računajuć, da budu naši pošć. predplatniki i čitatelji previdli ovu veliku dragocnu, prisiljeni smo poveksati cėnu naših rovin s malom svotom (na frtalj leta samo 1 50 fillerom) da budemo si barem nekaj pomoći mogli pri izdanju »Medjimurja.«

Od 1917-og teta, početa januara budu predplatne cėne sljedeće:

Za čelo ljeto 12 korun,
Za pol ljeto 6 korun,
Za frtalj leto 3 korun.

Cėna jednih brojov bude od 1-ga decembra 30 fillerov.

Gledač na domolubivju i kulturnu zadaću, za koju su naše novine 33 letah dugo s oduševljenjem delale, prosimo naše pošć. predplatnike i čitatelje, da nam nove predplate za ljeto 1917. s. gori pomenutom malom povišicom izvollju poslali.

S domolubljivim pozdravom!

Izdateljstvo »Medjimurja.«

KAJ JE NOVOGA?

— **Imenovanje.** Velićastni kralj naš je doktora Ferdinanda Woslara, koj je prek dve godine u soldackom špitalu Čaklornya kao regimentsdoktor i zapovednik službu svršio, za stabsdoktora imenoval zlatnim galilerom. Doktor Woslar, koj vezda u Laibachu služi je ovu vekuš ćast za svoje velike zasluge dobil, koje je kao doktor pod celim ratom izvršival.

— **Rumunji vu Hárómszék varmegjiji.** Vu Hárómszék varmegjiji Kisborosnyó zvani občini bešlijalno su se sponašali rumunji. Samo jedan dan su tri magjarske

gospodare na smrt odsudili i odmah doli strelili, takti spijone. Zalostno je s hodila Rex Bólané. Petdeset četiri lét stara zenska, či Tompa Miklóš alispána, néje stela svoje rođeno mesto ostaviti, kad su rumunji došli. Tak je mislila zenska, da ako doma ostane, uspomoc bude občini. Jedan rumunjski general pismo njoj je dal, da ju nišči nesme bantuvati. Kad su rumunji retirérati morali, siromasku zensku zbili su i sobom odegnali. Kad su to stanovniki počuli, više jezer korun su med sobom nabrali i ponudili su rumunjom za zensku. Rumunji su peneze zeli, ali zensku né su steli pustiti Niti denes néje znati, gde je i kaj je šnjom.

— Rusi Lemberga hoćeju. Ruske novine sad vnogo pišeju od toga, da zakaj stojju premirnoma ruski seregi vu Galiciji. Sve novine špotaju soldačko zapovedništvo, zakaj nikaj neće započeti vu Galiciji.

Rječ novine naprimer tak pišeju, da ruski seregi već zdavnja bi bili morali Lemberga nazad zadobiti. Zakaj su to do vezda né napravili, to nišči nezna. Ruski narod se svrho toga jako buni i na glas zahtěva, da ruski seregi skim predi moraju vu Lemberg ulaziti.

Ruske novine su pozabile, da néje moći tak jako zlehka vu Lemberg se odšpancirati.

— Turška službena prijava. Rusi i englezi previdli su, da vu Perziji nikaj nemoreju proti turčinom, svrho toga počeli su mirnoga naroda mučiti. Više občinah su požgali i porobili. Vnogo zenskih i puckih su sobom odtirali, skojemi beštijalno dělaju. Turski seregi odlučili su, da jako budu kastigali ove beštijalce. Sabal zvano občinu, koju su predi porobili, vužgali su ju. To su jednu noć napravili. Siromaški stanovniki na pol goli su morali s med plamna vun vužiti. Vnogo pak jih je smrt podneslo vu ognju. Tak dělaju englezi, koji zmirom kričju, da za kultura vujujeju.

— Zamršenost s Amerikom. Nemški korman obečal je amerikanskomu kormanu, da istrogu podigne proti onim ofi cirom, koji su s jednom podvodnom ladjum Marina zvano amerikansko ladju potopili. To odmah se bude pripetilo, kak ova podvodna ladja dimo dojde. Već su počeli istragu, jeli su predi opomenuli ladju, kak su torpedu pustili vu njo, ali je dosta vremena bilo, da amerikanski poglavari življenje si obraniju, ali je na ladji municija bila i t. d. Prva prijava tak glasi, da 14 amerikancanov se je vtopilo, druge pak tak, da samo sest. Nemški poslanik zahtěva, da i podvodne ladje kapitana izpitaju, né samo engleze i amerikancane.

Pěsem od opaloga junaka.

Meseca oktobra, v dvajsti sedmom dnevu Rano smo se stali v najlepšem mišljenju.

Našeg cugšfūrera jesmo obkolili I ovak smo njega za navuk pitali.

Kak bi denes mogli lěpo sprevoditi, Kaj še naši posli mogli pohvaliti?

Svi smo okol stali, kakti njegva deca, Pak ga poslušali, kakti dobrog otca.

On nam ovak reće svojim glasom jakim: „Moja draga braća, napred s pijonerim!“

Pri Višegrad gradu su delali mosta, Delo ovo težko bilo je zadosta.

Odzgor doletela ta srbska šrapnela, Matjašec Jožefa naglo je vmorila.

Mlad Matjašec Jožef preminul je z světa, V najlepšoj mladosti, imal dvajstpet leta.

Tak je naglo dobil v glavu i vu prsa, Da nit nije mogel reći: S Rogom draga braća!

Jako je krvavo njegvu mrtvo tělo Dva dni i dvě noći na zemlji ležalo.

Vu Višegrad varaš njega su odnesli, Njegvo mlado tělo vu zemljicu deli.

Njegovi pajdaši žuhko su plakali, I med sobom jesu ovak govorili:

„Slava naj mu bude magjarskomu sinu, Koj je vrno branil kralja, domovinu!“

Jedina sestrica, dva brata vu boju I majka na domu za njim tugujeju.

A najmlajši bratec vu šestnajstim leti, Za brata se hoće srbu osvětiti.

Svaki, koj bu čital od njega pěsmicu, Naj se Bogu moli za njegvu dušicu!

Drávadiós.

Njegve susede.

1696—1916.

Muraszentmária község előljárósága.

Hirdetmény.

Muraszentmária község

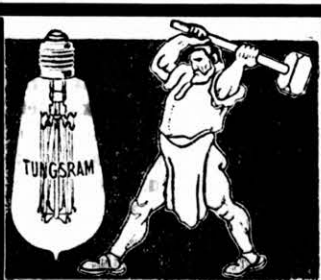
korcsmája

1916. évi december 3-án d. u. 1 órakor a község házában nyilvános árverésen 3 évre, 1917. jan. 1-től 1919. dec. 31-ig bérbe fog adatni.

Árverési feltételek a körjegyzői irodában megtekinthetők. Muraszentmária, 1916. évi október 30-án.

Előljáróság.

632 1-1

A „TUNGSRAMLÁMPA“

gazdaságos, mert hosszú élettartalmu.

A minőségért a gyár szavatol.

Kérje mindenütt a „Tungsrám“ védjeggyel ellátott lámpát. Gyártja az

630 3-3

Egyesült izzólámpa és Villamossági Részvénytársaság

Hazai gyártmány!

Ujpest 4.

Hazai gyártmány!

Karácsonyi és ujévi ajándékok

nagy választékban és jutányos árban kaphatók:

Rosenfeld I. órás és ékszerésznél

Csáktornyan Árpád tér (takarékpénztári épület).

Raktáron mindennemű inga-, fali- és zsebórák.

Tört arany és ezüst a legmagassabb árban beváltatik.

633 1-•